

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Koivula, Merja; Mustola, Marleena

Title: Digiloikka ja ei-kenenkään-alue varhaiskasvatuksessa

Year: 2017

Version:

Please cite the original version:

Koivula, M., & Mustola, M. Digiloikka ja ei-kenenkään-alue varhaiskasvatuksessa. Ruusuipuiston uutiset, (2). <https://peda.net/jyu/ruusuipuisto/uutisarkisto/2-2017-luonnos/1-digiloikka%20varhaiskasvatuksessa>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Digiloikka ja ei-kenenkään-alue varhaiskasvatuksessa

Kun Suomen hallitus päätti ottaa digiloikan, myös varhaiskasvatuksessa alkoi tapahtua. Arjen osaksi tuli enenevässä määrin digitaalista teknologiaa, kuten tablettitietokoneita. Lasten ja aikuisten väliset suhteet eivät kuitenkaan ole ennallaan, sillä monet lapset hallitsevat digitaalisen teknologian aikuisia paremmin. Jännitteet ja osaamiskuilut osaavien lasten ja epävarmojen opettajien välillä ovat synnyttäneet ei-kenenkään-alueen tablettitietokoneiden pedagogisessa käytössä.

Opettaja opettaa ja lapsi oppii – vai toisin päin?

Jyväskylän päätös hankkia Opetushallituksen rahoittamana tabletit kaikkiin esiopetusryhmiin vuonna 2013 antoi lähtölaukauksen tutkimuksellemme. Pyrimme selvittämään lapsia ja lastentarhanopettajia haastatteleamalla, miten tabletit ovat käytössä esiopetuksessa pedagogisina oppimisvälineinä. Tällä hetkellä tutkimuksemme kohteena ovat sukupolvijärjestys ja osaamiskuilut lasten ja kasvattajien välillä.

Varhaiskasvatuksen arjessa näkyy useimmiten perinteinen hierarkia ja pedagoginen roolijako: opettajat opettavat, lapset oppivat. Kuitenkin tilanne saattaa olla toinen esimerkiksi digitaalisen teknologian parissa. Paikoin lapset opettavat ja opettajat oppivat, mistä voisi päätellä jopa varhaiskasvatuksen sukupolvijärjestyksen olevan muutoksen kourissa.

Tutkimuksessamme lapset olivat osaavia, ennakkoluulottomia ja taitavia teknologian käyttäjiä. Lapset kokivat, että tablettien käyttö on heille helppoa. He kertoivat oppineensa

tablettien käyttöä joskus aikuisilta, mutta useimmiten toisten lasten neuvomana tai katselemalla toisten lasten toimintaa. Monet kertoivat myös itse opettaneensa tablettien käyttöä kavereilleen tai pienemmille lapsille. Opettajat puolestaan kertoivat usein oppineensa lapsilta teknologian käyttöä.

Ei-kenenkään-alue

Lastentarhanopettajat korostivat lasten teknologista osaamista ja näkivät oman roolinsa kanssakulkijana ja neuvojana, ei niinkään vahvasti opettajana. He puhuivat omasta, pedagogisesta laitteiden käytöstään opetuksesta arkaillen ja jopa vähätellen osaamistaan. Osaltaan tätä selittää se, että aineiston keruun aikaan esiopetusryhmissä tabletit olivat olleet käytössä vain 3–6 kuukautta ja siten laite oli uusi asia. Kyse on myös siitä, että opettajat kokivat ja edelleen kokevat epävarmuutta erityisesti tablettien pedagogisessa hyödyntämisessä.

Ihanteellinen tilanne olisi, että lapset ja aikuiset toimisivat yhdessä teknologian välittämässä oppimisympäristössä, toinen toiseltaan oppien ja toinen toistaan tukien. Tutkimuksemme perusteella tällaista kohtaamista ja yhteistä toimimista teknologian äärellä ei juurikaan tapahtunut. Sukupolvijärjestyksen näkökulmasta tarkasteltuna lasten, nuorten työntekijöiden ja iäkkäämpien työntekijöiden välille vaikuttaisi aineistomme perusteella muodostuvan yhteistyön tekemisen alueen sijaan ei-kenenkään-alue tablettien pedagogisessa käytössä.

Teknistä säätämistä ja jännitteitä

Tutkimuksessamme opettajat korostavat lasten aktiivista roolia laitteisiin tutustujina ja käytön ideoijina. Lapset eivät siis näyttäytyneet ”perinteisessä” roolissaan ei-osaavina, vaan taitavina ja aktiivisina teknologian käyttäjinä. Silti lapset tarvitsevat opettajilta paljon tukea ja ohjausta teknologian käytössä, ja siksi ei-kenenkään-alue tablettien pedagogisessa käytössä kaipaa pohtimista ja puheeksi ottamista.

Myös nuorten ja iäkkäämpien opettajien kesken teknologian käyttö tuotti jännitteitä. Opettajat kuvasivat, mitä kaikkea he ovat tehneet tableteilla lasten kanssa ja miten paljon uutta hyötyä laite on tuonut käytäntöihin. Tästä huolimatta selkeä pedagoginen ymmärrys tablettien käytöstä esiopetuksessa oli hatara. Tämä aiheutti hämmennystä ja epävarmuutta erityisesti iäkkäämpien työntekijöiden, mutta myös nuorten työntekijöiden keskuudessa. Epävarmuus teknologian käytön suhteen sai opettajia vetäytymään perinteisestä opettajan roolistaan, laajentamaan ei-kenenkään-aluetta ja väistelemään vastuuta.

Nuoremmat työntekijät tiedostivat pedagogiikan merkityksen tablettien käytössä ja halusivat keskustelua aiheesta iäkkäämpien työntekijöiden kanssa, mutta sen esteeksi muodostui osaamiskuilu. Iäkkäämmät työntekijät kaipasivat pedagogisen keskustelun sijaan käytännön vinkkejä hyvistä peleistä ja laiteopastusta.

Ei-kenenkään-alueen haltuunotto ja muuttaminen yhteistyön alueeksi edellyttääkin osaamiskuilujen ylittämistä ja pedagogista keskustelua opettajien kesken. Lisäksi opettajaroolin pohtiminen on tarpeen: kaikkea ei tarvitse osata etukäteen, ja asioita saa ja voi tutkia yhdessä lasten kanssa, yhdessä oppien.

Merja Koivula ja Marleena Mustola

[Merja Koivula](#) työskentelee tutkijatohtorina ja [Marleena Mustola](#) yliopistonopettajana [kasvatustieteiden laitoksella](#).

Lähetä palautetta kirjoittajalle: merja.e.koivula@jyu.fi tai marleena.mustola@jyu.fi

Kuvassa Merja Koivula (vas.) ja Marleena Mustola